

ΙΣΤΟΡΙΑ

Ο Β' ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΣ ΠΟΛΕΜΟΣ ΜΕΣΑ ΑΠΟ ΤΑ ΣΧΟΛΙΚΑ ΒΙΒΛΙΑ

Μέρος 1ο

Το θέμα που δημοσιεύουμε στο ένθετο του «Ριζοσπάστη Ιστορία, αναδημοσιεύεται από την ΚΟΜΕΠ, τεύχος 5/2010. Αν και γραμμένο πριν τρία χρόνια με αφορμή τη συμπλήρωση 65 χρόνων από την Αντιφασιστική Νίκη των Λαών (9 Μάη 1945), είναι αρκετά επίκαιρο αφού αναφέρεται στο φασισμό και τον πόλεμο, αλλά ταυτόχρονα και διδακτικό από τη σκοπιά της αρνητικής επίδρασης στη συνείδηση των μαθητών, υπάρχει τέτοια πείρα και σε σχέση με τη δράση της Χρυσής Αυγής, της διαστρεβλωμένης Ιστορίας που διδάσκεται στο σχολείο. Σήμερα δημοσιεύουμε το πρώτο μέρος. Το δεύτερο μέρος θα δημοσιευτεί την επομένη Κυριακή.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Έχει επικρατήσει να λέμε πως «λαός χωρίς μνήμη είναι λαός χωρίς μέλλον». Το ζητούμενο ωστόσο δεν είναι τόσο η «ανυπαρξία» της συλλογικής μνήμης ή ιστορικής συνείδησης, αλλά το πώς αυτή διαμορφώνεται, πώς κατασκευάζεται ή ανασκευάζεται με τα μέσα αναπαραγωγής της κυρίαρχης ιδεολογίας. Και ομολογουμένως, λίγες περιόδοι της ανθρώπινης Ιστορίας έχουν δεχτεί τόσο «προσοχή» από πλευράς αστικής ιστοριογραφίας όσο ο Β' Παγκόσμιος Πόλεμος. Το γεγονός αυτό δεν είναι τυχαίο, αφού η συγκεκριμένη περίοδος έχει πολλά να «πει», τόσο για τους λαούς όσο και για τις κυρίαρχες τάξεις.¹

Με αφορμή λοιπόν τη συμπλήρωση 65 χρόνων από την Αντιφασιστική Νίκη των Λαών (9 Μάη 1945), θα εξετάσουμε την έκταση και το περιεχόμενο της διαστρέβλωσης που επιχειρείται σήμερα γύρω από το συγκεκριμένο θέμα, μέσα από τα βιβλία² Ιστορίας της Γ' Γυμνασίου και Γ' Λυκείου. Μιας διαστρέβλωσης που θεμελιώνεται και εν συνεχεία οικοδομείται, αφ' ενός, σε αλλοιώσεις και, αφ' ετέρου, σε αποσιωπήσεις ιστορικών προσώπων και πραγμάτων, έτσι ώστε εν τέλει να «αποτυπωθεί» στην ιστορική συνείδηση του μαθητή -και αυριανού εργαζόμενου- το επιθυμητό, ιδεολογικοπολιτικό εγκεκριμένο, αποτέλεσμα. Στόχος μας είναι η καλύτερη δυνατή συνδρομή του μαθητή, αλλά και του κομμουνιστή διδασκάλου, στη διαπάλη γύρω από μια σειρά πτυχές του Β' Παγκόσμιου Πολέμου, που σήμερα βρίσκονται στο επίκεντρο της παραχάραξης και του αντικομμουνισμού.

ΑΝΑΖΗΤΩΝΤΑΣ ΤΑ ΑΙΤΙΑ ΤΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ

Αναζητώντας τα αίτια του Β' Παγκόσμιου Πολέμου, τα βιβλία Ιστορίας της Γ' Γυμνασίου και Γ' Λυκείου, ανατρέχουν στη διεθνή οικονομική κρίση του καπιταλισμού (1929-1933), η οποία -σύμφωνα πάντα με τα ίδια- έβαλε τέλος στην προηγούμενη περίοδο της «ευημερίας» και «αισιοδοξίας». ³ Βεβαίως, ούτε αναφορά γίνεται στον καπιταλιστικό χαρακτήρα των κοινωνιών που εκδηλώθηκε η κρίση ούτε παρουσιάζεται η οικονομική κρίση ως εγγενές χαρακτηριστικό, αναπόσπαστο κομμάτι της λειτουργίας του καπιταλισμού (γεγονός που ενέχει σημαντικές προεκτάσεις και για το σήμερα). Τουναντίον, η κρίση εμφανίζεται λίγο πολύ ως κάτι το τυχαίο, ως προϊόν ασυνεννοησίας ή παρεξήγησης, που ξεκίνησε από την επιθυμία κάποιων μεγαλοεπενδυτών «να εισπράξουν μέρος από τα κέρδη τους» πουλώντας μετοχές. Παρουσιάζεται ότι αυτό προκάλεσε πανικό μεταξύ των μικροεπενδυτών, ο οποίος με τη σειρά του επέφερε τη γενική κατάρρευση των τιμών στο χρηματιστήριο της Ν. Υόρκης. Για την ουσία του φαινομένου (των κρίσεων στον καπιταλισμό) τίποτε.

Το κύριο είναι η αποσύνδεση της κρίσης από τη γενεσιουργό της αιτία, γεγονός που αναπόφευκτα οδηγεί σε ιστορικές διαστρεβλώσεις. Και βέβαια, στο ίδιο σημείο θα μπορούσε να αναφερόταν -έστω και ως υποσημείωση, χάριν μιας στοιχειώδους σφαιρικότητας ή αντικειμενικότητας της επιστήμης- το ότι ταυτόχρονα με την παγκόσμια καπιταλιστική κρίση και την εξαθλίωση εκατομμυρίων εργαζομένων ανά την υφήλιο, υπήρχε και ένας «άλλος κόσμος». Ένας κόσμος όπου οικοδομούνταν ένα άλλο κοινωνικοπολιτικό σύστημα. Οτι την ίδια περίοδο στην ΕΣΣΔ εκπληρωνόταν με επιτυχία το Πρώτο Πεντάχρονο Πλάνο, με ό,τι αυτό συνεπαγόταν για την υλική κατάσταση και την ποιότητα ζωής των εργαζομένων. Ας θέτονταν στην κρίση του μαθητή η σύγκριση μεταξύ των δύο κόσμων. Αρκεί να υπήρχε η πληροφορία.

Απεναντίας, ο θύτης (το εκμεταλλευτικό σύστημα που γεννά τις κρίσεις, το φασισμό, τον πόλεμο) εξαγνίζεται, διαχωρίζεται από το έγκλημα, περιτυλίγεται με αγαστές προθέσεις και κατόπιν επαναλανσάρεται ως ...θύμα. Το βιβλίο Ιστορίας της Γ' Λυκείου αναφέρει: «Ισχυρό υπήρξε το πλήγμα που δεχόταν, γενικότερα, το φιλελεύθερο δημοκρατικό πρότυπο στο πεδίο της οικονομίας και, κατ' επέκταση, η προοπτική της ευημερίας που ήδη διαφαινόταν. Πράγματι, η κοινοβουλευτική δημοκρατία, η οποία κατά τα τέλη της δεκαετίας του 1920 φαινόταν ότι είχε κυριαρχήσει στο διεθνές στερέωμα, δεχόταν [σ.σ. με αφορμή την κρίση] την αυστηρή κριτική των εχθρών της. Η σταλινική Ρωσία και η φασιστική Ιταλία στο εξωτερικό, αλλά και οι οπαδοί τους στο εσωτερικό των δημοκρατικών χωρών της Ευρώπης ενθαρρύνονταν και ενισχύονταν στην

*αντίθεσή τους κατά του φιλελευθερισμού».*⁴ Εχθρός της δημοκρατίας λοιπόν ο κομμουνισμός! Εχθροί της δημοκρατίας οι κομμουνιστές και τα κόμματά τους «στο εσωτερικό των δημοκρατικών χωρών», στην περίπτωση της Ελλάδας το ΚΚΕ!

Τι αναδεικνύεται, τι μεταφέρεται στον αναγνώστη - μαθητή μέσα από αυτές τις λίγες και μόνο γραμμές; Καταρχάς, παρατηρούμε την αναβίωση ενός εκ των πλέον αντιδραστικών αντικομμουνιστικών ιδεολογημάτων του αιώνα που μας πέρασε. Ενός ιδεολογήματος που στη χώρα μας συνδέθηκε με τις πιο μαύρες σελίδες της Ιστορίας μας. Οι κατηγορίες περί «εχθρών της δημοκρατίας» και περί «οπαδών ξένων κρατών ή θεωριών» αντηχούν ακόμη στα εδώλια των Εκτακτων Στρατοδικείων, στους τόπους των εκτελέσεων, στα ξερονήσια και στις φυλακές, τόσο της «δημοκρατικής» όσο και της «μη-δημοκρατικής» Ελλάδας.

Ναι, ο κομμουνισμός έρχεται σε αντίθεση με την «αστική δημοκρατία», που αποτελεί μορφή της αστικής εξουσίας, της κυριαρχίας του κεφαλαίου. Η αστική δημοκρατία, όπως και κάθε άλλη μορφή της αστικής εξουσίας, π.χ. ο φασισμός, αποσκοπεί στη διαιώνιση της εκμετάλλευσης, θωρακίζει και υπερασπίζεται με κάθε μέσο (άλλοτε με την ενσωμάτωση, άλλοτε με την καταστολή και τις διώξεις ή -όπως συμβαίνει συνήθως- με έναν συνδυασμό όλων των παραπάνω) την εκμετάλλευση και καταπίεση. Πρόκειται για τη «δημοκρατία» της μειοψηφίας σε βάρος της πλειοψηφίας. Μόνο η εργατική εξουσία αποκαθιστά τη δημοκρατία της πλειοψηφίας, την κυριαρχία της πάνω στους παλιούς εκμεταλλευτές. Σκόπιμη η αστική ιστοριογραφία προβάλλει τον όρο «δημοκρατία» ταξικά αποστειρωμένο. Επιδιώκει την εξίσωση κομμουνισμού - φασισμού. Στο πλαίσιο αυτό, η ιστορική διαπάλη μεταξύ σοσιαλισμού και καπιταλισμού (γέννημα - θρέμμα του οποίου είναι και ο φασισμός) αποσιωπάται, διαγράφεται και τελικά αντικαθίσταται από την «αντίθεση» μεταξύ «δημοκρατίας» και «ολοκληρωτισμών».

Η κρίση όντως προκάλεσε ισχυρό πλήγμα στο «φιλελεύθερο δημοκρατικό πρότυπο» (δηλαδή στον καπιταλισμό) και πιο συγκεκριμένα στην ικανότητα - δυνατότητά του να ενσωματώνει σε συνθήκες αστικής δημοκρατίας, όπως έκανε προηγουμένως. Αυτή είναι μια εύλογη και καθ' όλα κατανοητή ανησυχία από τη μεριά της κυρίαρχης ιστοριογραφίας. Ταυτόχρονα, όμως, εξισώνεται η δυνατότητα αμφισβήτησης της αστικής εξουσίας από την εργατική τάξη, στην προοπτική της επαναστατικής της ανατροπής (κομμουνισμός), με την επιλογή της αστικής τάξης για αλλαγή μορφής διαχείρισης, ώστε να ανταποκρίνεται στις συγκεκριμένες συνθήκες (φασισμός).

Στο βιβλίο Ιστορίας της Γ' Γυμνασίου υιοθετείται η κλασική σοσιαλδημοκρατική - ομπορουνιστική εκδοχή, ότι ναι μεν κομμουνισμός και φασισμός αποτελούσαν «δύο διαμετρικά αντίθετες προτάσεις οικονομικής και κοινωνικής αναδιοργάνωσης», ωστόσο, τη δεκαετία του 1930, ο κομμουνισμός είχε πλέον διαστρεβλωθεί σε «σταλινισμό». Ετσι αναπαράγεται η εξής εκτίμηση για την ΕΣΣΔ: *«Σχεδόν όλες οι εξουσίες συγκεντρώθηκαν στην κορυφή της κρατικής ηγεσίας. Όσοι κρίνονταν ότι μπορούσαν να απειλήσουν το καθεστώς διώκονταν ανελέητα. Την περίοδο 1936-1938 εκτελέστηκαν ως υπονομιστές του καθεστώτος, μετά από δίκες - παρωδίες, οι περισσότεροι από τους μολοσβικούς ηγέτες που είχαν πάρει μέρος στην επανάσταση του 1917. Ετσι το κομμουνιστικό κόμμα μετατράπηκε βαθμιαία σ' ένα συγκεντρωτικό μηχανισμό που απλώς υλοποιούσε τις αποφάσεις και λάτρευε τον ηγέτη του (προσωπολατρία). Τα φαινόμενα αυτά, που αποτελούσαν σαφώς διαστρεβλώσεις των θεωρητικών αρχών του μαρξισμού, έγιναν γνωστά αργότερα ως σταλινισμός».*⁵

Δυστυχώς οι ανάγκες του συγκεκριμένου άρθρου και η στενότητα του χώρου δε μας επιτρέπουν να καταπιστούμε ουσιαστικά με τη σκόπιμη και ισοπεδωτική διαστρέβλωση που πραγματοποιείται εδώ, τόσο αναφορικά με τη φύση και λειτουργία του σοβιετικού συστήματος γενικά, όσο και με τις ειδικότερες περιόδους της σοβιετικής Ιστορίας. Ένα είναι σίγουρο: τα στοιχεία της αυτενέργειας, της αυτοθυσίας και του ηρωισμού, της συνειδητής πειθαρχίας και της προσήλωσης στο στόχο, που επέδειξαν οι Σοβιετικοί πολίτες και μαχητές καθ' όλη τη διάρκεια του Πολέμου, δε θα μπορούσαν να είχαν αναπτυχθεί -και μάλιστα στο βαθμό που αναπτύχθηκαν- σε συνθήκες καταπίεσης και τρόμου.

Η ΕΣΣΔ ενέπνευσε εκατομμύρια ανθρώπους ανά τον κόσμο (περισσότερο από οτιδήποτε άλλο στον 20ό αιώνα) στον αγώνα τους για δικαιώματα και ελευθερίες, για μια καλύτερη ζωή, ενάντια στην εκμετάλλευση και την αδικία, ενάντια σε κάθε είδους καταπίεση, σε κάθε αποικιοκρατικό, ιμπεριαλιστικό ή φασιστικό ζυγό (αγώνας που δεν είναι βέβαια προϊόν «μαζικής εξαπάτησης», όπως θέλουν να τον παρουσιάζουν σήμερα ορισμένοι, στην προσπάθειά τους να διαγράψουν την προσφορά της ΕΣΣΔ στην ανθρωπότητα). Και είναι ταξικά τα αίτια του γεγονότος ότι η ΕΣΣΔ ήταν το προπύργιο αυτού του αγώνα και όχι οι αστικές δημοκρατίες, το «φιλελεύθερο δημοκρατικό πρότυπο», που αποτελεί ένα από τα προσώπια των ισχυρότερων ιμπεριαλιστικών δυνάμεων. Πάνω από το 1/3 της υψηλής βρισκόταν τότε υπό αποικιοκρατικό ζυγό, γεγονός που περνάει στα «φιλιά», με σύντομες, άσυχμες και άχρωμες περιγραφές, δίχως δυσάρεστες λεπτομέρειες για το τι σημαίνει για τους υποταγμένους λαούς η πολύχρονη αποικιοκρατική εκμετάλλευση. Στο θέμα όμως θα επανέλθουμε στη συνέχεια.

Ενδεικτικό του χαρακτήρα της αστικής δημοκρατίας, ακόμα και με κριτήριο το αστικό δικαίωμα της ψήφου, είναι το γεγονός ότι στη Βρετανία οι γυναίκες απέκτησαν πλήρη εκλογικά δικαιώματα το 1928, στη Γαλλία το 1944, στο Βέλγιο το 1948, στην Ελλάδα το 1952,⁶ στον Καναδά το 1960 και στην Ελβετία το 1971. Στη σοβιετική Ρωσία οι γυναίκες απέκτησαν πλήρη εκλογικά δικαιώματα με την Επανάσταση του 1917, ενώ πρώτη γυναίκα υπουργός στον κόσμο ορκίστηκε στην ΕΣΣΔ η Αλεξάνδρα Κολοντάι. Στις ΗΠΑ οι Αφροαμερικανοί δεν εξισώθηκαν εκλογικά με τους λευκούς παρά μόνο το 1965 και αυτό έπειτα από μακρόχροτους, αιματηρούς αγώνες (Voting Rights Act). Όλα αυτά τα ιστορικά δεδομένα παραλείπονται από τα σχολικά ιστορικά βιβλία. Για να μη χαλάσει η αγγελικά πλασμένη εικόνα του «φιλελεύθερου δημοκρατικού προτύπου», παραλείπονται οι περίφημες «Πορείες Πείνας», που έγιναν στα διάφορα βιομηχανικά κέντρα της Βρετανίας καθ' όλη τη διάρκεια του Μεσοπολέμου (τι ανεξήγητη αντίφαση(!): πορείες πείνας στη μεγαλύτερη αποικιακή αυτοκρατορία στον κόσμο, που επί δεκαετίες απομυζούσε τεράστια πλούτη από την καταπίεση των λαών!). Ακόμη, σύμφωνα με στοιχεία του συντηρητικού Ινστιτούτου Brookings, κατά την «Χρυσή Εποχή» της δεκαετίας του 1920, λιγότερο από το 60% των Αμερικανών διέθετε εισόδημα ικανό να καλύψει τις βασικές του ανάγκες.

Εξυηρητώντας την ίδια σκοπιμότητα, παραλείπονται οι 36 δολοφονημένοι απεργοί ανθρακωρύχοι στο Herrin του Illinois (ΗΠΑ) στις 22 Ιούνη 1922, οι 10 δολοφονημένοι απεργοί μεταλλεργάτες του Σικάγου στις 30 Μάη 1937). Δεν αναφέρονται οι ιδιωτικοί στρατοί των μεγάλων μονοπωλιακών συγκροτημάτων, όπως της «Ford», της «Du Pont» και της «General Motors», που επιστρατεύθηκαν επανειλημμένα κατά των αγωνιζομένων εργατών. Παραλείπονται «έργα και ημέρες» οργανώσεων, όπως η «Μαύρη Λεγεώνα» (αδερφή οργάνωση της «Κου Κλουξ Κλαν» στις βόρειες Πολιτείες), που με την αρωγή του κεφαλαίου ανέλαβε καθήκοντα τρομοκράτησης και καθυπόταξης των εργαζομένων, με δολοφονίες, άγριους βασανισμούς, απαγωγές, εμπρησμούς σπιτιών συνδικαλιστών και «κόκκινων», βομβιστικές επιθέσεις κατά συνδικάτων

κ.λπ.⁷ Αποσιωπούνται γενικά οι σκληροί αγώνες που έδωσε η εργατική τάξη τις δεκαετίες του 1920 και 1930, αλλά και η αστική βία και καταστολή, προκειμένου να μην αποκτηθεί ιστορική γνώση για την ταξική πάλη.

ΦΑΣΙΣΜΟΣ: Ο ΧΑΡΑΚΤΗΡΑΣ ΤΟΥ - Η ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΤΟΥ ΙΜΠΕΡΙΑΛΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΤΗΣ ΕΣΣΔ

Τι ήταν λοιπόν ο φασισμός; Το βιβλίο Ιστορίας της Γ' Λυκείου αναφέρει ότι ο φασισμός ήταν αποτέλεσμα της επιτυχοῦς εκμετάλλευσης της κρίσης από τα άκρα, τους εχθρούς της δημοκρατίας. Ως χαρακτηριστικό αναφέρεται «...η περίπτωση της Γερμανίας, όπου το Εθνικοσοσιαλιστικό Κόμμα του Αδόλφου Χίτλερ, το οποίο στις εκλογές του 1928 είχε συγκεντρώσει μόλις το 2,6% των ψήφων, αυξάνει εντυπωσιακά τη δύναμή του μετά την εκδήλωση της διεθνούς οικονομικής κρίσης και τις επιπτώσεις της στη Γερμανία, για να φτάσει το 44% στις εκλογές του Μάρτη 1933».⁸

Ήταν ο φασισμός ένα «ιδιαίτερο» ιταλικό ή γερμανικό φαινόμενο, αποσπασμένο από τη μεγάλη οικονομική κρίση 1929-'32, την αδυναμία ουσιαστικής ανάκαμψης και την επίδρασή της στο πολιτικό σύστημα; Σαφώς όχι. Για την ακρίβεια, προς τα τέλη της μεσοπολεμικής περιόδου, ήταν μάλλον ελάχιστες εκείνες οι χώρες της Ευρώπης στις οποίες δεν είχαν ενταθεί τα μέτρα καταστολής και λαϊκής τρομοκράτησης, η αναστολή αστικοδημοκρατικών ελευθεριών.

Στη Γαλλία, η ακροδεξιά - φασιστική οργάνωση «Σταυροί της Φωτιάς» (Croix-de-Feu), με την υποστήριξη των γαλλικών μονοπωλίων και της καθολικής Εκκλησίας, είχε 400.000 μέλη το 1935. Μετά τη Συμφωνία του Μονάχου το 1938, η κυβέρνηση Νταλαντιέ έθεσε το ΚΚ Γαλλίας εκτός νόμου. Στη Βρετανία, είναι γνωστός ο θαυμασμός του Τσόρτσιλ για τον Μουσολίνι, με χαρακτηριστική τοποθέτησή του στη Ρώμη στις 20 Γενάρη 1927: «Αν ήμουν Ιταλός, είμαι σίγουρος ότι θα ήμουν ολόψυχα μαζί σας από την έναρξη της θριαμβευτικής σας πάλης ενάντια στις κτηνώδεις ορέξεις και πάθη του Λενινισμού. Θα παω όμως και μια λέξη για τη διεθνή διάσταση του φασισμού. Εξωτερικά, το κίνημά σας προσέφερε υπηρεσία σε ολόκληρο τον κόσμο [...] Η Ιταλία έδειξε πως υπάρχει τρόπος καταπολέμησης των ανατρεπτικών δυνάμεων [...] προσέφερε το αναγκαίο αντίδοτο στο ρωσικό δηλητήριο. Από δω και πέρα κανένα μεγάλο έθνος δε θα στερείται των ύστατων μέσων για τη προστασία του από την καρκινογόνο ανάπτυξη του Μπολσεβικισμού».⁹

Αντίστοιχη πολιτική στάση υπήρξε και στην άλλη πλευρά του Ατλαντικού, με αποκαλυπτική την προσωπική αλληλογραφία του Φραγκλίνου Ρούσβελτ, Αμερικανού προέδρου, με τον Ιταλό δικτάτορα.¹⁰ Αλλωστε και αυτή η πολιτική του «New Deal», για την οποία γίνεται τόση μνεία στα σχολικά βιβλία, φέρεται από πολλούς ακαδημαϊκούς - ιστορικούς ως η αμερικανική εκδοχή του οικονομικού προγράμματος του φασισμού. Ακόμη και ο Μουσολίνι φρόντισε να αποδώσει τα εύσημα στον... εαυτό του για το «ew Deal», δηλώνοντας στους «ew York Times» (Ιούλης 1933), ότι «το σχέδιο για το συντονισμό της βιομηχανίας ακολουθεί κατά γράμμα τη δική μας πολιτική συνεργασίας». Ο Ρόναλντ Ρέιγκαν, υποστηρικτής τότε της πολιτικής του «ew Deal», τόνισε στο περιοδικό «Time» στις 17 Μάη 1976: «Ο φασισμός υπήρξε πράγματι η βάση για το "ew Deal". Ήταν η επιτυχία του Μουσολίνι στην Ιταλία, με την κυβερνητικά διευθυνόμενη του οικονομία, η οποία οδήγησε πολλούς από τους πρώτους οπαδούς του "ew Deal" να πουν "ο Μουσολίνι όμως κάνει τα τρένα να έρχονται στην ώρα τους"»...

Η σχέση της αμερικανικής άρχουσας τάξης με τα φασιστικά καθεστώτα της Γερμανίας και της Ιταλίας δεν αρκέστηκε μόνο στην ανταλλαγή «φιλοφρονήσεων» ή «συνταγών» για την οργάνωση της κοινωνίας και της οικονομίας. Ένα γεγονός, που δεν αναγράφεται βεβαίως στα σχολικά βιβλία και αποκρύπτεται επιμελώς από την κυρίαρχη ιστοριογραφία, είναι ο καταλυτικός ρόλος που έπαιξαν τα μεγάλα αμερικανικά μονοπωλιακά συγκροτήματα στην οικονομική - στρατιωτική ανόρθωση της Γερμανίας από τον Α' Παγκόσμιο Πόλεμο και στην προετοιμασία της για το Β'. Εταιρείες όπως η «Ford», η «General Motors» (μέσω της θυγατρικής της «Opel» και όχι μόνο), η «General Electric», η «Standard Oil» (η σημερινή «Exxon-Mobil»), η IBM, η ITT (η σημερινή AT&T), η Τράπεζα Chase Manhattan και πολλές άλλες, έκαναν τεράστιες επενδύσεις, επωφελούμενες του «εξαιρετικού» επιχειρηματικού κλίματος που προσέφερε το Γ' Ράιχ, αποκομίζοντας ακόμη μεγαλύτερα κέρδη. Λίγο πριν τον πόλεμο, 250 εταιρείες διέθεταν περιουσιακά στοιχεία αξίας άνω των 450 εκατομμυρίων δολαρίων στη ναζιστική Γερμανία. Σχεδόν το 70% των ξένων επενδύσεων που εισέρρευσαν στη Γερμανία τη δεκαετία του 1930 προέρχονταν από τις ΗΠΑ.¹¹ Η εκτίμηση υπήρξε αμοιβαία: Τόσο ο πρόεδρος της IBM, Τ. Watson, όσο και ο πρόεδρος της FORD, H. Ford, τιμήθηκαν για τις «υπηρεσίες» τους στο Γ' Ράιχ με το μετάλλιο του Μεγάλου Σταυρού της Γερμανικής Τάξης του Αετού το 1937 και 1938 αντίστοιχα.

Πόσοι γνωρίζουν σήμερα ότι: Η μηχανογραφική οργάνωση των ναζιστικών στρατοπέδων συγκέντρωσης - εξόντωσης (78 στο σύνολο), που υπήρξε καταλυτική στην «αποτελεσματική» λειτουργία τους, έγινε με τεχνολογία της IBM; Η «Standard Oil» προμήθευε με καύσιμα τόσο τους Συμμάχους όσο και τον Άξονα στη διάρκεια του πολέμου; Η ITT συνέβαλε σημαντικά στη βελτίωση του γερμανικού συστήματος πληροφοριών και σχεδίασε τις βόμβες Focke-Wulfs, οι οποίες χρησιμοποιήθηκαν ενάντια στα συμμαχικά στρατεύματα; Η «General Motors» κατασκεύασε χιλιάδες θωρακισμένα αυτοκίνητα, φορτηγά και τανκς για το γερμανικό στρατό; Το 1941 η «Fordwerke» (εργοστάσιο της «Ford» στο Βερολίνο) προμήθευσε το 1/3 σχεδόν του συνόλου των φορτηγών της Βέρμαχτ, ενώ οι μισοί «εργαζόμενοι» της εταιρείας ήταν «σκλάβοι εργασίας», προερχόμενοι από στρατόπεδα συγκέντρωσης και τις κατεχόμενες περιοχές.¹²

Ας γυρίσουμε όμως και πάλι στη Γερμανία του 1933 και την άνοδο του φασισμού στην εξουσία. Οντως, στις εκλογές του Μάη του 1928 το Εθνικοσοσιαλιστικό Κόμμα άγγιξε το ναδίρ της εκλογικής του επιρροής, συγκεντρώνοντας μόλις το 2,6% των ψήφων και έχοντας χάσει πάνω από το μισό της δύναμής του από το 1924. Δύο χρόνια αργότερα και μεσούσης της διεθνούς καπιταλιστικής κρίσης οι Ναζί είδαν τα ποσοστά τους να εκτοξεύονται στο 18,3%. Το 1930 όμως δεν ήταν απλά η χρονιά της εκλογικής ανάκαμψης του φασισμού στη Γερμανία. Ήταν επίσης η χρονιά όπου το γερμανικό βιομηχανικό και τραπεζικό κεφάλαιο έδειξε την προτίμησή του ανοιχτά και αποφασιστικά στο Εθνικοσοσιαλιστικό Κόμμα του Αδόλφου Χίτλερ.

Οι άμεσοι δεσμοί που αναπτύχθηκαν μεταξύ μονοπωλίων και Εθνικοσοσιαλιστικού Κόμματος, καταγράφηκαν και στοιχειοθετήθηκαν λεπτομερώς στις Δίκες της Νιρεμβέργης. Η διαβόητη «Δίκη των Βιομηχάνων» - άγνωστη σήμερα - θεωρήθηκε τότε ίσης σημασίας με τις δίκες των στελεχών των Ναζί, των SS, της Βέρμαχτ κλπ. Εκτοτε καταδικάστηκε στη λήθη: οι εγκληματικές ευθύνες των μονοπωλίων για την άνοδο του ναζισμού παραγράφηκαν, τα αίτια του φασισμού και του πολέμου «επαναπροσδιορίστηκαν», τα βιβλία Ιστορίας ξαναγράφηκαν και σύντομα οι κατηγορούμενοι έγιναν κατήγοροι.

Διαβάζουμε σχετικά στα Πρακτικά της Δίκης: «Επειτα από πρόσκληση του Γκέρινγκ, περίπου 25 από τους μεγαλύτερους

βιομηχάνους της Γερμανίας, μαζί με τον Schacht (σ.σ. πρόεδρο της Τράπεζας Διεθνών Διευθετήσεων από το 1930, διευθυντή της Τράπεζας του Ράιχ και από το 1934 υπουργό Οικονομικών των Ναζί), *συναντήθηκαν στο Βερολίνο στις 20 Φλεβάρη 1933», δηλαδή «λίγο πριν τις γερμανικές εκλογές της 5ης Μαρτίου 1933. Στη συνάντηση αυτή ο Χίτλερ ανακοίνωσε την πρόθεση των συνωμοτών (σ.σ. των Ναζί) να αποκτήσουν τον ολοκληρωτικό έλεγχο της Γερμανίας, να διαλύσουν το κοινοβουλευτικό σύστημα, με βία να αντιμετωπίσουν κάθε αντιπολίτευση και να αποκαταστήσουν τη δύναμη της Βέρμαχτ. Μεταξύ των παρευρισκομένων ήταν ο G. Krupp, επικεφαλής της πολεμικής βιομηχανίας "Alfried Krupp A.G.", τέσσερα ηγετικά στελέχη της "I.G. Farben", ενός εκ των μεγαλύτερων κονσέρν (σ.σ. μονοπωλίων) χημικών στο κόσμο, ο A. Vogler, επικεφαλής της "United Steel Works" της Γερμανίας και άλλοι επιφανείς βιομήχανοι».*¹³

Ενας εξ αυτών, ο George von Schnitzler, διευθυντικό στέλεχος της «I.G. Farben», κατέθεσε στις Δίκες της Νιρεμβέργης: *«Ενώ περίμενα τον Γκέρινγκ να εμφανιστεί, πήγε στο δωμάτιο ο Χίτλερ, ο οποίος έσφιξε το χέρι όλων και κάθισε στην κεφαλή του τραπέζιού. Σε ένα μακρύ λόγο μίλησε κυρίως για τον κίνδυνο του κομμουνισμού, επί του οποίου έκανε σα να είχε μόλις κερδίσει μια αποφασιστική μάχη».* Τα επιχειρήματα του Χίτλερ έπιασαν τόπο. Η συνάντηση έληξε με τη σύσταση ειδικού Ταμείου υποστήριξης των Ναζί στις επερχόμενες εκλογές, ύψους 3.000.000 μάρκων.¹⁴ Στις εκλογές αυτές το Εθνικοσοσιαλιστικό Κόμμα έλαβε το 43,9% των ψήφων.

Ο βιομηχανικός κολοσσός της «Krupp», όπως και η συντριπτική πλειοψηφία του γερμανικού κεφαλαίου, υπήρξαν βασικοί οικονομικοί αρωγοί - χορηγοί όχι μόνο της πολεμικής μηχανής της φασιστικής Γερμανίας, αλλά και των διαφόρων πολιτικών (κόμμα, οργανώσεις νεολαίας) ή στρατιωτικών οργανώσεων των Ναζί (όπως τα Τάγματα Εφόδου SA, τα SS κλπ.). Ετσι ξεκίνησε το «Ταμείο του Χίτλερ», με κεφάλαια που προέρχονταν *«ακόμα και από τους πιο απομακρυσμένους κύκλους της γερμανικής βιομηχανίας, συμπεριλαμβανομένου του κόσμου της αγροτικής οικονομίας και των τραπεζών».*¹⁵ Με το άνοιγμα των αρχείων της Krupp προέκυψε ότι π.χ. μόνο το εργοστάσιο της εταιρείας στο Essen είχε «προσφέρει» ως το 1945 το ποσό των 4.738.446 μάρκων στο εν λόγω Ταμείο.¹⁶

Τα οφέλη υπήρξαν αμοιβαία: *«Ο Εθνικοσοσιαλισμός απελευθέρωσε τον Γερμανό εργάτη από τη μέγκενη ενός δόγματος (σ.σ. του κομμουνισμού) που ήταν βασικά εχθρικό τόσο για τον εργοδότη όσο και για τον εργαζόμενο. Ο Αδόλφος Χίτλερ επέστρεψε τον εργάτη στο έθνος του. Τον μετέτρεψε σε πειθαρχημένο στρατιώτη της εργασίας και συνεπώς σύντροφό μας (σ.σ. των βιομηχάνων!)».*¹⁷ Με άλλα λόγια, ο φασισμός εξασφάλισε την πολυπόθητη για το κεφάλαιο «εργασιακή ειρήνη», διαλύοντας τις συνδικαλιστικές οργανώσεις των εργατών και συλλαμβάνοντας, εκτοπίζοντας ή εξοντώνοντας τους κομμουνιστές.

Τα συμφέροντα των γερμανικών μονοπωλίων ικανοποιούνταν και με τις δύο βασικές επιδιώξεις των Ναζί: την ιμπεριαλιστική αναδιανομή του κόσμου και τη συντριβή της ΕΣΣΔ. Αλλωστε από το 1936 κιόλας ο Χίτλερ είχε δώσει οδηγίες στο υπουργείο Πολέμου του Ράιχ να ετοιμάζεται για την «αναμέτρηση με τη Ρωσία», την οποία θεωρούσε «αναπόφευκτη».¹⁸ Όσον αφορά το πρώτο, ο υπουργός Οικονομίας των Ναζί Schacht δήλωνε στον Αμερικανό πρόξενο Fuller το 1935: *«Οι αποικίες είναι απαραίτητες στη Γερμανία. Αν καταστεί δυνατό θα τις αποκτήσουμε μέσα από διαπραγματεύσεις. Αν όχι, θα τις αρπάξουμε».*¹⁹

Εδώ τίθενται ξεκάθαρα δύο από τα πλέον θεμελιώδη αίτια του Β' Παγκοσμίου Πολέμου. Για κανένα όμως δε γίνεται αναφορά στα σχολικά βιβλία. Για την ακρίβεια, η στόχευση της Σοβιετικής Ένωσης αποσιωπάται εντελώς. Η ιμπεριαλιστική αναδιανομή του κόσμου παρουσιάζεται ως «εκστρατεία κατά του διεθνούς κράτους δικαίου», υπονόμηση του υπάρχοντος συστήματος «συλλογικής ασφάλειας» και «ειρήνης», ως «εμμονή της χιτλερικής Γερμανίας να επιβάλει τη θέλησή της σε βάρος της διεθνούς νομιμότητας» κ.ο.κ. Ετσι, στις δυνάμεις του άξονα καταλογίζεται η πλήρης ευθύνη για τον πόλεμο, ενώ οι «φιλερνητικές» δυνάμεις του «φιλελεύθερου δημοκρατικού προτύπου», όπως οι ΗΠΑ, εκθειάζονται για την πολιτική «καλής θέλησης» που εφήρμοσαν, ιδιαίτερα vis-?-vis των χωρών της Κεντρικής και Λατινικής Αμερικής.²⁰ Ας εξετάσουμε τα δύο αυτά ζητήματα αντίστροφα.

Καταρχάς, για ποια «διεθνή νομιμότητα» και ποιο «διεθνές κράτος δικαίου» μιλάμε; Του ιμπεριαλισμού, που εκμεταλλευόταν με αποικιακούς όρους πάνω από το 1/3 της υφηλίου; Όχι, αυτή η «νομιμότητα» δεν αμφισβητούνταν από τα κράτη του Άξονα. Απλώς επιδίωκαν μεγαλύτερο μερίδιο επί των παγκόσμιων αγορών και πλουτοπαραγωγικών πηγών.

Προφανώς μόνο σε «πολιτική καλής θέλησης» δεν μπορούν να αποδοθούν οι αλληπάλληλες στρατιωτικές επεμβάσεις των ΗΠΑ στην Αϊτή (19χρονη κατοχή, 1914-1934), τη Δομινικανή Δημοκρατία (1916-1924), την Κούβα (1917-1933, κατοχή - προτεκτοράτο), το Ελ Σαλβαδόρ (1932), τον Παναμά (1918-1920, 1925), την Ονδούρα (1919, 1924-1925), τη Γουατεμάλα (1920) ή την Κίνα (1922-1934).²¹ Μήπως η Βρετανία δεν επενέβη στρατιωτικά στο Αφγανιστάν (1919) ή στο Ιράκ (1920), όπου ο βρετανικός ιμπεριαλισμός χρησιμοποίησε για πρώτη φορά τη βόμβα φωσφόρου κατά των Κούρδων που ξεγεγέρθηκαν ενάντια στην αποικιακή κυριαρχία ή στην πολύπαθη Παλαιστίνη (1936); Αυτή υπήρξε η «διεθνής νομιμότητα» και «ειρήνη» του Μεσοπολέμου.

Όσον αφορά την αποσιώπηση της κοινής στόχευσης φασισμού και αστικής δημοκρατίας ενάντια στην ΕΣΣΔ, αυτή εξυπηρετεί το αστικό ιδεολόγημα περί αντίθεσης δημοκρατίας - ολοκληρωτισμού, που αναπαράγεται στην κυρίαρχη ιστοριογραφία.

Βασικά ιστορικά γεγονότα που αποσιωπούνται έχουν ως εξής: Την περίοδο από τον Ιούνιο έως τον Αύγουστο του 1939 πραγματοποιήθηκαν μια σειρά διαπραγματεύσεις μεταξύ Γερμανίας και Βρετανίας, κατά τις οποίες η πρώτη υποσχέθηκε να σεβαστεί την ακεραιότητα της βρετανικής αυτοκρατορίας, η δε δεύτερη παραχώρησε στο Χίτλερ ελευθερία κινήσεων στην Ανατολή. Οι συνομιλίες περιστράφηκαν γύρω από δύο κυρίως άξονες: α) τον καθορισμό σφαιρών επιρροής και β) τη διπλωματική απομόνωση της ΕΣΣΔ. Ο Harold Ickes, επιτετραμμένος των Εσωτερικών Υποθέσεων των ΗΠΑ, έγραφε την εποχή εκείνη στο ημερολόγιό του: *«Η Αγγλία ήλπιζε να προκαλέσει σύγκρουση ανάμεσα στη Ρωσία και τη Γερμανία και να μη διακινδυνέψει η ίδια [...] Η Γαλλία θα αναγκαστεί επίσης να απαρνηθεί την Κεντρική και Ανατολική Ευρώπη προς όφελος της Γερμανίας, ελπίζοντας να τη δει να εμπλέκεται σε πόλεμο με τη Σοβιετική Ένωση».*²²

Και ενώ η Γερμανία προήλαυνε προς ανατολάς και ούτε μια τουφεκιά δεν είχε ριχτεί από πλευράς των Συμμάχων, παρότι «επισήμως» της είχαν ήδη κηρύξει τον πόλεμο (ο λεγόμενος «παράξενος πόλεμος»), έλαβε χώρα η σοβιετοφινλανδική σύρραξη. Στο πλευρό της αντιδραστικής κυβέρνησης της Φινλανδίας (η οποία σημειωτέον συντάχθηκε στη συνέχεια με τις

δυνάμεις του άξονα) έσπευσαν όλοι: Αγγλία, Γαλλία, ΗΠΑ και φασιστική Ιταλία συνέδραμαν με στρατιωτικό υλικό, ενώ παράλληλα προετοιμαζόταν και η αποστολή εκστρατευτικού σώματος. Το τελευταίο δεν έφτασε ποτέ αφού επήλθε η νίκη του Κόκκινου Στρατού. Ένα γκολικό δημοσίευμα του 1943 θα σχολιάσει σχετικά με την υπόθεση: «*Στα τέλη του 1939-1940 αποτυγχάνει η πολιτική και στρατιωτική συνωμοσία των Τσάμπερλεν και Νταλαντιέ που σκοπό είχε να προκαλέσει μια ανατροπή της κατάστασης σε βάρος της Σοβιετικής Ένωσης και να μπει τέλος στην αντιπαράθεση ανάμεσα στην αγγλογαλλική συμμαχία και τη Γερμανία μέσω ενός συμβιβασμού και μιας αντι-Κομμιντέρν συμμαχίας. Η συνωμοσία αυτή συνίστατο στην αποστολή ενός αγγλογαλλικού εκστρατευτικού σώματος για να βοηθήσει τους Φινλανδούς και η επέμβασή του θα προκαλούσε μια εμπόλεμη κατάσταση με τη Σοβιετική Ένωση*».²³

Παράλληλα, αποσιωπούνται και οι αλληπάλληλες ειρηνευτικές προσπάθειες της ΕΣΣΔ, που έλαβαν χώρα στην αυγή του πολέμου. Ενδεικτικά μόνο αναφέρουμε: Το Μάρτη του 1939 η σοβιετική κυβέρνηση πρότεινε στη Γαλλία, στην Αγγλία, στην Πολωνία, στη Ρουμανία και στην Τουρκία τη σύγκληση διάσκεψης με αντικείμενο την αντιμετώπιση μιας ενδεχομένης γερμανικής επίθεσης. Η Αγγλία αρνήθηκε και η διάσκεψη δεν έγινε ποτέ. Χωρίς αποτέλεσμα ήταν και η νέα πρόταση της ΕΣΣΔ στις 27 Μάη προς Γαλλία και Αγγλία για την οργάνωση ενεργούς αμοιβαίας βοήθειας εναντίον κάθε επιθετικής ενέργειας στην Ευρώπη. Το ίδιο και στις 23 Ιούλη. Επίσης, το Μάη του 1939, η ΕΣΣΔ προσέφερε στρατιωτική βοήθεια στην πολωνική κυβέρνηση σε περίπτωση πολέμου. Η απάντηση της τελευταίας υπήρξε αρνητική (ενώ ταυτόχρονα επικροτήθηκε από τη Γαλλία και την Αγγλία).²⁴ Οι προθέσεις των «Δημοκρατιών» -όπως διαπιστώσαμε ήδη- ήταν άλλες.

Τι «επιλέγουν» να «γνωστοποιήσουν» τα σχολικά βιβλία από το σύνολο των διπλωματικών κινήσεων, επαφών και συμφωνιών της προπολεμικής περιόδου; Το Σύμφωνο «Μολότοφ - Ρίμπεντροπ» (γερμανοσοβιετικό σύμφωνο μη επίθεσης), το οποίο -σύμφωνα με το βιβλίο Ιστορίας της Γ' Λυκείου- «ενίσχυσε» τον Χίτλερ «στην επιλογή του υπέρ του πολέμου». Επίσης, γνωστοποιούν τις «φιλικές σχέσεις Χίτλερ - Στάλιν που επισφραγίστηκαν με τον από κοινού διαμελισμό της

Πολωνίας».²⁵ Για να γίνει πειστική αυτή η εκτίμηση, σκοπίμως υποβαθμίζεται ως προς τη σημασία άλλα και το περιεχόμενό της η Συμφωνία του Μονάχου μεταξύ Γαλλίας, Αγγλίας, Γερμανίας και Ιταλίας, η οποία είχε προηγηθεί. Αλλωστε, η Συμφωνία του Μονάχου ήταν η διπλωματική πλευρά της επιδίωξης των «Αστικών Δημοκρατιών» η Γερμανία να είναι ο εισβολέας στην ΕΣΣΔ. Με την απόκρυψη όλων των ιστορικών δεδομένων που παραθέσαμε, στη συνείδηση του μαθητή και της μαθήτριας διαστρεβλώνεται ο -αναγκαστικός για την ΕΣΣΔ- αμυντικός χαρακτήρας του Συμφώνου «Μολότοφ - Ρίμπεντροπ». Το γεγονός ότι η σοβιετική πολιτική ήταν «κατά κύριο λόγο αμυντική, βασιζόμενη στο φόβο μιας ενδεχομένης επίθεσης των Συμμάχων ή άλλων σχετιζόμενων δυνάμεων», επιβεβαιώνεται, μεταξύ άλλων, από πληθώρα διπλωματικών πηγών και αρχειακού υλικού της εποχής.²⁶ Οι δε πολεμικές προετοιμασίες της Βρετανίας εναντίον της ΕΣΣΔ σε περίπτωση εμπλοκής της τελευταίας σε πόλεμο με τη Γερμανία είναι επίσης καταγεγραμμένες με σαφήνεια και

λεπτομέρεια στα αρχεία του Foreign Office.²⁷ Το Σύμφωνο «Μολότοφ - Ρίμπεντροπ» ήταν το μοναδικό μέσο άμυνας που είχε απομείνει στη Σοβιετική Ένωση δεδομένων των συνθηκών. Εξασφάλισε στη χώρα 21 πολύτιμους μήνες ειρήνης, που κατόπιν αποδείχτηκαν ανεκτίμητοι στην πολεμική της προετοιμασία ενόψει της αναπόφευκτης γερμανικής επίθεσης.

Τέλος, η αναφορά στον ισπανικό εμφύλιο, το σημαντικότερο ίσως πρόδρομο γεγονός του Β' Παγκοσμίου Πολέμου, περιορίζεται, στο μεν βιβλίο Ιστορίας της Γ' Γυμνασίου σε μισή -κυριολεκτικά- γραμμή, ενώ στο βιβλίο της Γ' Λυκείου παρατίθεται μόνο ως υποσημείωση στην αναφορά στο έργο «Γκουέρνικα» του Π. Πικάσο. Έτσι ο μαθητής δε θα μάθει ποτέ για το ρόλο των αστικών κυβερνήσεων της Γαλλίας και της Βρετανίας (καθώς και της Κοινωνίας των Εθνών) στην απομόνωση (εμπάργκο) της Δημοκρατικής Ισπανίας, την ίδια στιγμή που οι δυνάμεις του Φράνκο απολάμβαναν την αμέριστη υποστήριξη του Άξονα, τόσο σε έμπυχο όσο και σε άψυχο υλικό.

Αλλά ακόμη και αυτές οι δήθεν ουδέτερες αστικές δημοκρατίες δεν υπήρξαν εν τέλει και τόσο ουδέτερες. Το αεροσκάφος που τον Ιούλη του 1936 μετέφερε το στρατιωτικό Φράνκο από τα Κανάρια νησιά -όπου είχε τεθεί σε απομόνωση- στο ισπανικό Μαρόκο, σηματοδοτώντας ουσιαστικά την απαρχή του Εμφυλίου, ήταν βρετανικό (πιλότος του αεροσκάφους υπήρξε ο Cecil Bebb, αξιωματούχος της βρετανικής υπηρεσίας πληροφοριών ΜΙ6).²⁸ Επίσης, παρά το εμπάργκο, η Βρετανία συνέχισε να έχει με τη φασιστική Ισπανία εμπορικές συναλλαγές αξίας πολλών εκατομμυρίων δολαρίων, κεφάλαια απαραίτητα για τη χρηματοδότηση της πολεμικής δραστηριότητας του Φράνκο. Αξιοσημείωτη υπήρξε ακόμη η συνδρομή των ΗΠΑ και των αμερικανικών μονοπωλίων «Ford», «General Motors», κ.ά. υπέρ των φρανκιστών, σε καύσιμα, οχήματα

κ.ο.κ.²⁹ Η μόνη χώρα που στάθηκε δίπλα στη Δημοκρατική Ισπανία ήταν η Σοβιετική Ένωση. Το σπάσιμο του εμπάργκο -φασιστών και «δημοκρατών»- δεν ήταν απλή υπόθεση. Χιλιάδες φορτία κατασχέθηκαν στα σύνορα με τη Γαλλία, ενώ πολλά σοβιετικά πλοία δέχτηκαν επίθεση και βυθίστηκαν στη προσπάθειά τους να μεταφέρουν βοήθεια στον αγωνιζόμενο ισπανικό λαό.³⁰

Η στάση της Γαλλίας, στην κυβέρνηση της οποίας βρισκόταν τότε το Λαϊκό Μέτωπο³¹ με πρωθυπουργό τον ηγέτη του Σοσιαλιστικού Κόμματος Λεόν Μπλουμ, εγείρει ακόμη ένα κρίσιμο ζήτημα, το οποίο ωστόσο, λόγω της στενότητας του χώρου, δε μας επιτρέπεται να αναπτύξουμε όσο θα χρειαζόταν. Πρόκειται για το ρόλο της σοσιαλδημοκρατίας στη θωράκιση της αστικής εξουσίας, στην υπονόμευση των εργατικών αγώνων και την άνοδο του φασισμού κατά τη μεσοπολεμική περίοδο. Χαρακτηριστική είναι η δήλωση του προέδρου της Β' (Σοσιαλιστικής) Διεθνούς, του Βαντερβέλντε, ο οποίος τόνισε στη βελγική βουλή το 1932: «Το καπιταλιστικό σύστημα έχει παντού ρήγματα. Μπορεί να σωθεί μόνο με σοβαρά και επείγοντα μέτρα. Μόλις που προλαβαίνουμε. Προσέξτε να μην γκρεμίσει το προλεταριάτο το ναό, όπως ο Σαμφών». Ένας άλλος σοσιαλιστής, ο Μοντέλ, είχε άλλωστε ξεκαθαρίσει πριν την κρίση πως «μόνο το σοσιαλιστικό κόμμα είναι ικανό να σώσει την αστική κοινωνία».³²

Στην ίδια τη Γερμανία, η κυβερνώσα σοσιαλδημοκρατία, λίγους μόλις μήνες πριν την επικράτηση του ναζισμού, υπεδείκνυε υπερβάλλοντα ζήλο στην καταπολέμηση του μείζονος -κατά τη γνώμη της- κακού... του κομμουνισμού! Αφού απέρριψε ξανά και ξανά τις επανειλημμένες προτάσεις του Κομμουνιστικού Κόμματος Γερμανίας για ενιαίο μέτωπο της εργατικής τάξης κατά του φασισμού, φρόντισε να θέσει εκτός νόμου και να διαλύσει το Κόκκινο Μέτωπο, επιτρέποντας παράλληλα την ύπαρξη των Ταγμάτων Εφόδου των Ναζί! Τα παραδείγματα είναι πολλά και σίγουρα δεν εξαντλούνται μέσα σε λίγες μόνο σελίδες. Πρόκειται όμως για ιστορικά γεγονότα που σκόπιμα παραλείπονται από βιβλία Ιστορίας, σχολικά και μη.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. Ο αναπροσδιορισμός της ιστορικής μνήμης των λαών - με αιχμή το Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο, αλλά όχι μόνο - δεν αποτελεί ελληνική πρωτοτυπία. Εντάσσεται σε μια γενικότερη προσπάθεια που εκτυλίσσεται τα τελευταία χρόνια σε πανευρωπαϊκό επίπεδο. Ενδεικτικά αναφέρουμε: Την καθιέρωση της 9ης Μάη ως «Ημέρας της Ευρώπης» («αντικαθιστώντας» έτσι την επέτειο της Αντιφασιστικής Νίκης των Λαών) από την ΕΕ το 1985, το «Μνημόνιο για την ανάγκη διεθνούς καταδίκης των εγκλημάτων των ολοκληρωτικών κομμουνιστικών καθεστώτων» (το γνωστό και ως «Αντικομμουνιστικό Μνημόνιο»), που κατατέθηκε προς συζήτηση στο Συμβούλιο της Ευρώπης το 2006, τον ορισμό της 23ης Αυγούστου (τη μέρα δηλαδή που υπογράφηκε το Σύμφωνο Μολότοφ - Ρίμπεντροπ) ως «Ευρωπαϊκής Ημέρας Μνήμης για τα θύματα του Ναζισμού και του Σταλινισμού» από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο το 2008 κ.ά.
2. Πρόκειται για τα βιβλία: Ε. Λούβη, Δ. Χρ. Ξιφαράς «Νεότερη και Σύγχρονη Ιστορία» της Γ' Γυμνασίου και Ι. Κολλιόπουλος, Κ. Σβολόπουλος, Ε. Χατζηβασιλείου, Θ. Νήμας, Χ. Σχολινάκη - Χελιώτη «Ιστορία του Νεότερου και Σύγχρονου Κόσμου» της Γ' Λυκείου (Γενικής Κατεύθυνσης) - Δ' Εσπερινού Λυκείου. Τα δύο βιβλία, αν και προϊόντα διαφορετικών ιδεολογικών ρευμάτων, υπηρετούν ενιαία την αστική αντίληψη για την Ιστορία.
3. Βιβλίο Ιστορίας Γ' Γυμνασίου, σελ. 112.
4. Βιβλίο Ιστορίας Γ' Λυκείου, σελ. 104.
5. Βιβλίο Ιστορίας Γ' Γυμνασίου, σελ. 116.
6. Στη χώρα μας οι γυναίκες απέκτησαν για πρώτη φορά πλήρη εκλογικά δικαιώματα το 1944, στις εκλογές που διεξήχθησαν στην ελεύθερη - από το ΕΑΜ - Ελλάδα για το Εθνικό Συμβούλιο της ΠΕΕΑ (αναφέρεται στο βιβλίο της Γ' Γυμνασίου, όχι όμως της Γ' Λυκείου).
7. Σύμφωνα με την Εκθεση της Επιτροπής «La Follette» (από τον γερουσιαστή του Ρεπουμπλικανικού Κόμματος Robert M. La Follette) για τα ατομικά δικαιώματα (Civil Liberties), την περίοδο 1933 - 1937 οι αμερικανικές επιχειρήσεις «επένδυσαν» πάνω από 10 εκατομμύρια δολάρια σε πληροφοριοδότες (χαφιέδες), απεργοσπάστες και όπλα - πυρομαχικά (δακρυγόνα, πολυβόλα, θωρακισμένα αυτοκίνητα, βόμβες θρυμματισμού κ.ά.) που προορίζονταν για τη μάχη κατά των συνδικάτων. Βλέπε U.S. Congress, Senate, Subcommittee of the Committee on Education and Labor. Hearings Pursuant to S. Res. 266, Violations of Free Speech and Rights of Labor. 74th-76th Cong., 1936-1940. Για την «άγνωστη ιστορία του εργατικού κινήματος των ΗΠΑ», βλέπε το ομότιτλο βιβλίο των Ρ. Ο. Μπόγιερ και Χ. Μ. Μορέ, εκδόσεις «Σύγχρονη Εποχή», 1993.
8. Βιβλίο Ιστορίας Γ' Λυκείου, σελ. 104.
9. Βλέπε Μ. Gilbert (1992): «Churchill: A Life» (London: Minerva) και L. Picknett et al: «War of the Windsors: A Century of Unconstitutional Monarchy» (Edinburgh: Mainstream Publishing), 2002, σελ. 78.
10. L. DiStasi: «Una Storia Segreta: The Secret History of Italian American Evacuation and Investment During World War II», (Berkeley: HeyDay Books) 2001, σελ. 163.
11. Για τα οικονομικά στοιχεία βλέπε D. Hayward: «U.S.-German Trade Policies and Economic Preparation for War, 1933-40», 2002 και F. Nicosia & J. Huener: «Business and Industry in Nazi Germany», Berghahn Books, 2004.
12. Βλέπε ενδεικτικά BBC News, 23/2/1998, Κ. Silverstein: «Ford and the Fuhrer», στο «The Nation», τεύχος 3/2000, σελ. 14, Ch. Higham: «Trading with the Enemy» Delacorte Press, 1983, σελ. 1-33, ACSA Press Release, 13.7.2003 κ.ά.
13. Πρακτικά Δικών της Νυρεμβέργης (από δω και πέρα ΠΔΝ), τ. 1, Κεφάλαιο VIII.
14. Ντοκουμέντο EC-439, ΠΔΝ.
15. Ντοκουμέντο D-151, ΠΔΝ.
16. Ντοκουμέντο D-325, ΠΔΝ.
17. Από ομιλία του G. Krupp, 26 Γενάρη 1934, Ντοκουμέντο D-392, ΠΔΝ
18. Ντοκουμέντο EC-416, ΠΔΝ.
19. Ντοκουμέντα EC-450 και US-629, ΠΔΝ.
20. Βλέπε βιβλίο Ιστορίας της Γ' Λυκείου, σελ. 105, 110, 111 και Γ' Γυμνασίου, σελ. 116
21. Αφού αποστρατεύτηκε, ο Στρατηγός S. Butler, επικεφαλής πολλών τέτοιων επεμβάσεων, περιέγραψε την καριέρα του ως εξής: «Ξόδεψα 33 χρόνια και 4 μήνες στην ενεργό στρατιωτική υπηρεσία... Και κατά τη διάρκεια της περιόδου αυτής ξόδεψα τον περισσότερο καιρό μου ως μπράβος των μεγάλων επιχειρήσεων, της Wall Street και των τραπεζιτών. Με λίγα λόγια υπήρξα... ένας γκάνγκστερ του καπιταλισμού... Ετσι, συνέδραμα στο να γίνει το Μεξικό ασφαλές για τα συμφέροντα του αμερικανικού κεφαλαίου το 1914. Συνέδραμα στο να γίνει η Αϊτή και η Κούβα ασφαλές μέρος για τους λεβέντες της National City Bank να αποκομίζουν κέρδη. Συνέδραμα στο βιασμό μισής ντουζίνας κρατών της Κεντρικής Αμερικής για το όφελος της Wall Street». S. Butler, όπως παρατίθεται στο J. Brabner: «War is a Racket», στο «Real War Stories», vo. 2 (Forestville, CA: Eclipse, 1991).
22. H. L. Ickes: «The Secret Diary of Harold Ickes», τ. 2, 1936 - 1939 (London: Weindenfeld & Nicolson, 1955), σελ. 705.
23. «Petite encyclopedie politique du monde», σελ. 136.
24. Ακαδημία Επιστημών της ΕΣΣΔ: «Παγκόσμια Ιστορία», τ. Θ1-Θ2, σελ. 715-719.
25. Βλέπε βιβλίο Ιστορίας της Γ' Λυκείου, σελ. 113, 115, 120.
26. Βλέπε π.χ. τα απομνημονεύματα του Σοβιετικού πρέσβη στη Βρετανία Ι. Maisky: «Memoirs of a Soviet Ambassador, The War, 1939 - 1943» (London, 1967), σελ. 137 και National Archives, Department of State, 740.0011 EW 1939/3446, 1 Ιούνη 1940. Ο αμυντικός χαρακτήρας της σοβιετικής πολιτικής για τη

συγκεκριμένη περίοδο είναι δίκαιος όχι μόνο ως προς την υπεράσπιση της κυριαρχίας της, αλλά κυρίως ως προς την υπεράσπιση της σοσιαλιστικής κυριαρχίας.

27. Επιχειρήσεις που συν τοις άλλοις προέβλεπαν κατάληψη του Ιράκ και βομβαρδισμό των πετρελαίων του Μπακού. FO 954/24, minutes by Wamer, Strang and Cadogan, 31 Μάη, CAB 79/86, COS (41) 197, Public Record Office κ.ά.

28. Βλέπε άρθρο της βρετανικής εφημερίδας «The Guardian», 18 Ιούλη 2006. Το ταξίδι περιέγραψε με κάθε λεπτομέρεια ο ίδιος ο Bebb στην εφημερίδα «News Chronicle», 7 Νοέμβρη 1936.

29. Θ. Παπαρήγα: «Δεύτερος Παγκόσμιος Πόλεμος», εκδ. «Σύγχρονη Εποχή», 1996, σελ. 50, αναφέρεται ότι «σύμφωνα με τα στοιχεία της πρεσβείας στη Μαδρίτη, οι ΗΠΑ έδωσαν συνολικά 1.886.000 τόνους καυσίμων, ενώ τρεις εταιρείες (η «Φορντ», η «Στουντεμπέικερ» και η «Τζένεραλ Μότορς») έδωσαν 12.000 φορτηγά. Για τις εμπορικές συναλλαγές της Βρετανίας βλέπε: R. Fraser (1979): «Blood of Spain: An Oral History of the Spanish Civil War» (New York: Pantheon), σελ. 279, 410.

30. Η ΕΣΣΔ κινδύνεψε να χάσει το μισό εμπορικό της στόλο σε αυτή την προσπάθεια. Παρ' όλα αυτά, η σοβιετική βοήθεια υπήρξε πολύτιμη, μετρώντας συνολικά 806 αεροπλάνα, 362 τανκς και 1.555 πυροβόλα όπλα (χώρια η βοήθεια σε τεχνική υποστήριξη και ανθρώπινο δυναμικό), Academy of Sciences of the USSR (1974): «International Solidarity with the Spanish Republic, 1936-1939», (Moscow: Progress), σελ. 329 - 330.

31. Στο Λαϊκό Μέτωπο μετείχαν το Σοσιαλιστικό, το Κομμουνιστικό και το Ριζοσπαστικό Κόμμα. Κέρδισε τις εκλογές του Μάη 1936 και σχημάτισε κυβέρνηση υπό τον Λεόν Μπλουμ, ηγέτη των σοσιαλιστών. Το ΓΚΚ δεν έλαβε μέρος στην κυβέρνηση, στήριξε όμως την κοινοβουλευτική πλειοψηφία του Μετώπου, έως την έκρηξη του Ισπανικού Εμφυλίου, όπου διαφώνησε με τη στάση των σοσιαλιστών - ριζοσπαστών και ήρε την υποστήριξή του. Ετσι, τον Ιούνιο του 1937, ο Λ. Μπλουμ αναγκάστηκε να παραιτηθεί. Για περισσότερες πληροφορίες βλέπε Θ Παπαρήγα: «Δεύτερος Παγκόσμιος Πόλεμος», εκδ. «Σύγχρονη Εποχή», 1996.

32. Βλέπε αντίστοιχα «Le Peuple» 7 Μάη 1932 και «Republique Sociale» 15 Νοέμβρη 1928, στο Ρ. Π. Ντουτ: «Σοσιαλδημοκρατία και Φασισμός», ΚΟΜΕΠ, τ.6/2009, σελ. 124.